

Konkreettisen substantiivin paikallissija- attribuutti suomen paikallissija- järjestelmässä

Vuosikymmenien aikana toistuvasti virinnyt keskustelu¹ suomen kielen paikallissija-attribuutista ja varsinkin eri tutkijoiden ristiriitaiset kannanotot sen suhteen, milloin paikallissijamäärite yleensä on tulkittava attribuutiksi — tai jos se on tulkittava attribuutiksi, milloin tällaisen attribuutin sisältävä ilmaus on hyväksyttävää suomen kieltä, milloin tuomittava vierasperäisyys — viittaavat siihen, että oikeakielisyysäännöt ja faktillinen kielenkäyttö eivät kata toisiaan.

Seuraavassa tarkastelen paikallissija-attribuuttikysymystä 18 suomalaisen kirjailijan tuotannosta keräämäni esimerkkiaineiston pohjalta. Havaintomateriaaliksi olen ottanut kaunokirjallisuuden, koska asiaproosassa sen monessa suhteessa abstraktisen luonteen takia eräät tarkastelemani tyypit ovat suhteellisen harvinaisia. Käsitökseni mukaan kaunokirjallisuus myös edustaa ylipäänsä vaistonvaraisempaa kirjoitettua suomea kuin asiaproosa, joten on oletettavissa, että oikeakielisyysohjeiden normatiivinen vaikutus on siinä vähäisempi kuin asiaproosassa. Tällaisesta aineistosta saa siis ilmeisesti todemman kuvan suomalaisen kielenkäyttäjän luontaisesta paikallissija-attribuutti-tajusta.

Teokset (22) olen valinnut 1950—1960-luvun kirjallisuudesta, koska tarkoitukseni on luoda kuvaa nykykielestä. Otos on kielen

¹ Kun tässä ja myöhemmin mainitsen yleistä oikeakielisyys- tms. kannanotoista, viitataan niihin kirjoituksiin ja sivuihin, jotka on mainittu kirjallisuusluettelossa.

kannalta umpimähkäinen; huomattava osa kirjoittajista on kuitenkin myös tunnustettuja kielenkäyttäjiä. Teokset olen käynyt läpi kurso-
risesti, tapausten esiintymisyleisyyteen en ole kiinnittänyt huomiota,
koska en ole halunnut korostaa yksilöllisestä tyylistä kenties johtuvia
vaihteluja. Sen kuitenkin olen pannut merkille, että attribuutiksi
tulkitseni paikallissijarakennetyyppejä on kaikilla kirjoittajilla,
mikä merkitsee melko todennäköisesti sitä, että tehdyt havainnot ovat
yleistettävissä 1950—1960-luvun suomen kieleen.

Ensimmäisen, karkean aineistontarkastelun jälkeinen huomio oli,
että nominaalirakenteen pääsanana esiintyvän substantiivin laatu ei
ole merkitsevä: paikallissija-attribuutti tai siihen rinnastettava post-
positioattribuutti esiintyy yhtä hyvin konkreettiseen kuin abstrakti-
seen substantiiviin liittyneenä, esim. *Hänen ikkunansa kolmannessa
kerroksessa olivat pimeät* Suosalmi N, 190; *Muonan kuljettaminen
etulinjaan oli hankalaa* Äänet, 49; *Suru ruustinnan tähden oli muut-
tunut suruksi linnuista* Vartio HOL, 242. Sen sijaan kävi pian
selville, että adnominaaliset paikallissijarakenteet tuntuivat keskit-
tyvän samantyyppisiin lauseisiin. Verbaalisubstantiivin ja muun
abstraktisubstantiivin ympärille muodostuvilla rakenteilla on kuiten-
kin osittain laajempi esiintymisala ja omaleimainen käyttäytyminen,
mikä onkin niiden alkuperän huomioon ottaen luonnollista. Kun eri
tyyppien (verbaalisubstantiivi + paikallissija-attribuutti, muu abs-
traktisubstantiivi + paikallissija-attribuutti ja konkreettinen substan-
tiivi + paikallissija-attribuutti) keskinäinen vertailu veisi pitkälli-
seen ja perustavaan analyysiin ja ryhmien heterogeenisuuden vuoksi
niiden suoraviivainen rinnastaminen taas olisi perusteetonta, keski-
tyn tässä vain yhteen ryhmään, nimittäin nykyisissä oikeakielisyys-
säännöissä kartettavaksi määriteltyihin konkreettisen substantiivin
ja paikallissija-attribuutin liittoihin.

Käsitteitä

Koska lausetyypillä näyttää olevan merkitystä adnominaalisen
paikallissijamääritteen identifioinnissa, selvitan ensin muutamia lau-
seita ja attribuuttikonstruktioita koskevia peruskäsitteitä.

Ns. pääjäsenien ohella lause sisältää lisäjäseniä, joita ovat *predi-
katiivi*, *objekti*, ns. *objektinsukuiset määritteet*, *attribuutti*, *agentti*,

adverbiaali ja *lauseenlisäkkeet* (luettelo Suomen kielen käsikirjasta). Näiden lauseenjäsenten asema saattaa olla hyvin erilainen sen mukaan, millaisessa lauseessa ne esiintyvät. Jokaisessa lauseessa on olenaiset jäsenet, jotka ovat välttämättömät, jotta rakenne olisi kieliopillisesti korrekti, sekä mahdollisesti valinnaisia lisäjäseniä, jotka antavat jonkin lisäpiirteen informaatioon, mutta eivät muuta sitä toiseksi. Lauseessa on siis *ydin*, johon kuuluvat *ydinjäsenet*, sekä lisäksi tavallisesti *ytimenulkoisia jäseniä*.²

Ytimeen kuuluvat tietysti ns. pääjäsenet subjekti ja predikaatti, mutta niiden lisäksi rakenne saattaa vaatia, ollakseen ymmärrettävä, jonkin lisäjäsenen täydennykseksi. Tällaisia rakenteen täydennystarpeen tyydyttäviä lisäjäseniä nimitetään englannin kieliopissa *komplementeiksi* (*complement*). Komplementteja edellä esitetystä lisäjäsenten luettelossa ovat *predikatiivi* ja *objekti*. Mutta myös paikan adverbiaali on katsottava komplementiksi sellaisessa lauseessa kuin *kirja on pöydällä*,³ sillä *pöydällä* on välttämätön, jotta *ydin* olisi täydellinen; täydennys voi olla myös ajan määrite: *Kurssin päättäjäiset ovat Suomalaisella Klubilla ~ perjantaina*. Milloin taas lisäjäsen ei ole tyydyttämässä täydennystarvetta, se on ytimenulkoinen. Tällaisesta määritteestä englannin kieliopissa käytetään nimitystä *adjunkti* (*adjunct*). Äskeisen esimerkin määritteistä vain toinen on mahdollista kompensoida täydennystarve, mikäli molemmat ovat samassa lauseessa; toinen on adjunkti. Vastaavasti transitiivilauseessa *Tapasin vanhan ystäväni kurssin päättäjäsissä ~ viime perjantaina* objekti tyydyttää ytimen täydennystarpeen, ajan ja paikan määritteet ovat adjunkteja. Niiden adjunktiluonne voidaan todeta koettamalla niiden pyyhittävyttä: *ydin tapasin — ystäväni* ei kaipaa täydennystä ollakseen kieliopillisesti korrekti. Tämän periaatteen mukaan jakautuvat muutkin ns. lisäjäsenet lausetyypin mukaan komplementeiksi ja adjunkteiksi.

Nominijäsenenä konkreettinen substantiivi voitaisiin edellisen perusteella johtaa seuraavat suomen kielen ydinlausetyypit:

² Tässä selostuksessa käytän suomen kielen soveltaen niitä käsityksiä, joita John Lyons on esittänyt teoksessaan *Introduction to Theoretical Linguistics* luvuissa *Grammatical Categories* ja *Grammatical Functions*. On huomattava, että Lyons paikoitellen poikkeaa traditionaalisen englannin kieliopin tulkinnoista.

³ Vrt. myös Siron lauseoppi luku *Adverbiaali: kvasipredikaatti* (1.4).

1. *subjekti + predikatiivikomplementti*;
predikaattiverbinä on jokin predikatiivilauseessa esiintyvä verbi, tav. *olla*

Varpunen on lintu.

Metsä on valtion.

Poika on iloinen.

2. *subjekti + predikaattiverbi*

Poika juoksee.

Äiti laulaa.

3. *subjekti + paikallissijakomplementti*

olosijamäärite, erosijamäärite, tulosijamäärite

- a) Kirja on pöydällä.

(Ette ehkä tiedä, että) minä olen köyhästä kodista

(Waltari KPE, 244).

Ikkunat ovat etelään.

Kun ero- ja tulosijakomplementti on *olla*-verbin ohella, on kysymys subjektin pysyvistä tai karakteristisesta suhteesta johonkin subjektin, joko tilapäisen tai pysyvän, ilmaistun tai ajatellun, olinpaikan ulkopuoliseen paikkaan: *minä olen köyhästä kodista, ikkunat ovat etelään*. Sen sijaan olosijakomplementti ilmoittaa, että subjekti on tilapäisessä tai ainakin purettavissa olevassa suhteessa paikkaan, *kirja on pöydällä, hänen mökkinsä on metsässä*, tai että subjekti ei ole ainoastaan sidoksissa johonkin paikkaan, vaan osa siitä. Tällaista subjektia edustavalla substantiivilla voidaan katsoa olevan paikallissijarektio, esim. *aukio on Roomassa*; vrt. NS: *aukio*, vars. pienehkö aukea paikka kaupungissa tms.

Kun ero- tai tulosijassa olevan komplementin sisältävässä lauseessa esiintyy liikettä ilmaiseva verbi, lause ilmaisee subjektin siirtymistä uuteen paikkaan tai entisestä paikasta, ts. muutosta subjektin asemassa. Olosijakomplementin sisältävässä lauseessa liikettä ilmaiseva verbi sen sijaan ei johda tulokseen, vaan lause on luonteeltaan staattinen ja rinnastettavissa a)-ryhmän subjektin olinpaikkaa ilmaisevaan lauseeseen:

- b) Poika juoksee pihalla.
 Poika juoksee pihalta.
 Poika juoksee pihalle.

Paikkaa osoittavan komplementin kanssa muodollisesti rinnakkaisia ovat suomen kielelle ominaiset tilaa sekä jonkin aineen kanssa yhteydessä olemista, yhteydestä eroamista ja yhteyteen tulemistä ilmaisevat rakenteet:

- c) Ovi on auki ~ lukossa.
 Lätäkkö on riitteessä ~ sulaa riitteestä ~ tulee riitteeseen.
 Ranta on öljyssä.

Ryhmät a) ja b) muistuttavat toisiaan siinä suhteessa, että niissä oleva paikallissijakomplementti on paikkaa osoittava; a)-ryhmän ero- tai tulosijakomplementin sisältävät lauseet ja c)-ryhmän lauseet taas muistuttavat toisiaan sikäli, että ne merkitykseltään lähenevät predikatiivilauseita. a)-ryhmän olosijakomplementin sisältävä lause on taas rinnastettavissa b)-ryhmän vastaavaan lauseeseen: kummassakin paikallissijamäärite osoittaa subjektin olinpaikkaa, erona on vain se, että a)-ryhmän lauseessa on predikaattina merkitykseltään "tyhjä" kopula, b)-ryhmän lauseen predikaatti osoittaa "tekemisen", esimerkkilauseessa liikkumisen, tapaa. Ytimen konstruktio *joku — jossakin* on sama. (Englannin kielen lauseita käsitellessään John Lyons rinnastaa myös lauseet *John has gone to San Francisco* ja *John is in San Francisco* ytimeltään samantyyppisinä (s. 398).) *Olla*-verbin, siis kopulan sisältävän, olosijamääritteisen lauseen olen kuitenkin sijoittanut eri ryhmään, ts. a)-ryhmään, siksi että tätä ryhmää edustavat ne attribuutit, joita käsitelen tässä tutkimuksessa tuonnempana.

4. *subjekti + objektikomplementti*;

predikaattiverbinä voi olla staattista toimintaa osoittava verbi (vrt. ed.) tai olotilanmuutosta tai liikettä aiheuttava verbi, jolloin objektikomplementti sisältää samat ainekset kuin ydin subjekti + paikallissijakomplementti. Sama verbi voi esiintyä molemmissa funktioissa kuten edellä.

Tyttö lakaisee lattiaa.

Tyttö lakaisee lattian puhtaaksi.

Tyttö lakaisee lattian hiekasta.

Tyttö peittää lattian mattoon.

Tyttö heittää pallon seinään.

Tyypissä subjekti + objektikomplementti tulee näkyviin se piirre, että ytimen jäsen voi olla jonkin toisen ytimen osa.

Jespersen on esittänyt (1924) Herman Pauliin ja A. D. Sheffieldiin⁴ nojaten, että attribuutissuhde⁵ on kehittynyt predikatiivisuhteesta (s. 114—115). Attribuutti on näin erään ytimen komplementtijäsen, ja attribuutin ja pääsanan liitto edustaa *neksusta* sijoitettuna neksukseen. Sijoituslauseen kannalta kuitenkin vain toinen sijoitettavan neksuksen jäsenistä, subjektiosa, on olennainen, toinen jäsenistä, predikaattiosa, epäolennainen: sijoituslauseen kannalta sijoitettavan lauseen predikatiivi on siis adjunktin. Tällaisesta alistussuhteesta Jespersen käyttää nimitystä *junktio*.

Myös transformaatiokieliopissa johdetaan attribuutit lauseista. Lyons rinnastaa, viitaten genetiivin adjektiiviseen funktioon sekä attribuutina että predikatiivina, ilmaisut *the book is John's: John's book* ja *the book is heavy: the heavy book* sekä edelleen viitaten paikallissijakomplementin sisältävän ytimen sukulaisuuteen edellisten kanssa ilmaisut *the book is John's: John's book* ja *the book is on the table: the book on the table* (s. 297, 391).

Pieter Seuren (s. 179) johtaa esim. nominaalirakenteen *the house in Regent Street* ilmaisusta *the house that is in Regent Street*. Myös Jespersen mainitsee samanlaisen adjektiiviattribuutin kehittelymahdollisuuden: *a red rose — a rose which is red*, mutta toteaa, ettei pidä jättää huomiotta sitäkään seikkaa, että pronomini on keinottelemalla saatu kombinaatioon (s. 114—115).⁶ Ilmeisesti englannin kielen vaikeudet esittää meikäläisiä partisiippiattribuutteja ja ns. agenttirakenteita vastaavia rakenteita johdettuina suoraan pe-

⁴ Paul, H., *Prinzipien der Sprachgeschichte*, Halle 1909; Sheffield, A. D., *Grammar and Thinking*, New York 1912.

⁵ Jespersen käyttää myös tässä termiä *adjunct* englannin kieliopin terminologian mukaisesti.

⁶ Vrt. myös esim. Jacobs & Rosenbaum, ks. 204—205.

ruslauseista ja ehkä muutkin käytännölliset seikat ovat johtaneet relatiivilauseen apuna käyttämiseen (vrt. esim. Jespersen mp. ja Seuren mp).

Voin siis käsittääkseni ilman perusteltuja esteitä ajatella ainakin tässä esityksessä tarvitsemani attribuutit johdettaviksi toisin edellä esitetyistä ydinlauseitten malleista: Relatiivilauseen kautta tapahtuvaksi ajateltu johto ei olisi havainnollinen suomen paikallissija-attribuuttia esitettäessä, sillä konkreettisen substantiivin ja paikallissija-attribuutin muodostamalla rakenteella ei ole täydellistä muotosarjaa (vrt. toisin esim. englannissa), mutta konkreettisen substantiivin ja relatiivilause-attribuutin muodostamalla on.

junktio	neksus
1. —	varpunen on lintu
iloinen poika	poika on iloinen
valtion metsä	metsä on valtion
2. juokseva poika	poika juoksee — poika on juokseva ⁷
laulava tyttö	tyttö laulaa — tyttö on laulava
3.	
a)	
aa) Oikeakielisyyssääntöjen mukaiset nominaalirakenteet	
pöydällä oleva kirja	kirja on pöydällä (oleva)
metsän keskellä oleva aukio	aukio on metsän keskellä (oleva)

⁷ 1. ja 2. ryhmän lauseet ovat toistensa sukua. Esim. Charles J. Fillmore esittää (s. 373—374) lauseen ytimen, jossa on predikatiivinen adjektiivi tai intransitiiviverbi, symbolilla *Pa*, jossa *a* merkitsee oliota, jolla on ominaisuus *P* (vrt. esim. Ahmavaara s. 61—62: Yksipaikkaisen loogisen predikaatin variaabeli (*a*) tarkoittaa yleisesti katsoen vain jotakin oliota, jolla väitetään olevan se ominaisuus, jota predikaatti esittää). Luonnolliseen kieleen tulkittuna, kun yksipaikkaisena predikaattina on esim. *TALL* tai *SLEEP*, saadaan *John is tall*, *is sleeping*. Vrt. ed. myös Lyons.

köyhästä kodista oleva mies mies on köyhästä kodista (oleva)
 etelään olevat ikkunat ikkunat ovat etelään (olevat)

ab) Esimerkkiaineiston mukaan
 mahdolliset nominaalirakenteet

pullaviipaleet lautasella	<i>(Pullaviipaleet lautasella olivat pelottavan suuria. Syrjä LK, 39.)</i>
aukio metsän keskellä	<i>(— — olin ajanut tieltä siihen, pienelle kuivalle aukiolle metsän keskellä — —. Tapio KM, 141.)</i>
pataljoonan pastori Karstulasta	<i>(Pataljoonan pastori Karstulasta, Jääskeläinen oli sen nimi, yritti vähän huijaiskeillä peitellä niitä. Tapio A 2, 210.)</i>
ovi maailmaan	<i>(Sano sinä vain sille elämäntoivolesi Martta, että ovi maailmaan olisi avoin. Kaipainen M, 27.)</i>

b) pihalla juokseva poika	poika juoksee pihalla — on pihalla juokseva jne.
pihalla juokseva poika	poika juoksee pihalla
pihalle juokseva poika	poika juoksee pihalle
c) auki ~ lukossa oleva ovi	ovi on auki ~ lukossa oleva jne.
riitteessä oleva lätkkö	lätökkö on riitteessä
öljyssä oleva ranta	ranta on öljyssä

3 ab) -ryhmän mukaisia paikallissija-attribuuttirakenteita ei esimerkkiaineistossa ole c)-ryhmästä.

4. tyyppin lauseista saadaan nominaalirakenteet samojen periaatteiden mukaan kuin tyypeistä 2 tai 3.

Olen johtanut edellä paikallissija-attribuuttirakenteet *olla*-verbin sisältävistä peruslauseista; esim. Jespersenin ja Sheffieldin mukaanhan attribuutti sisältää juuri latentin kopulan. Ja vaikka Lyons rinnastaakin predikatiivikomplementin ja paikallissijakomplementin

sekä olo- että suuntasijat, kuten edellä on käynyt ilmi, varsinainen merkitykseltään ”tyhjän” verbin edustaja lienee *olla*-verbi.⁸

Kun verrataan predikatiivi- ja paikallissijakomplementin sisältävien lauseiden vastaavia nominaalirakenteita keskenään, herättää huomiota se, että paikallissijakomplementin sisältävässä nominaalirakenteessa komplementti on useimmissa tapauksissa junktiosuhteessa pääsanaansa sijoitettavan lauseen predikaattia edustavan partisiipin välityksellä. Silloin kun kysymyksessä on jokin muu kuin ”tyhjä” *olla*-verbi, predikaatin näkyviin, ts. *pintaan*,⁹ tulo nominaalirakenteessa on ymmärrettävä: rakenne sisältää jonkinlaisena sivuinformaationa (ytimenä olevan rakenteen valinta määrää keskeisen informaation) sijoitettavan lauseen subjektin ja komplementin välisen relaation luonnehdinnan. Vrt. esim. *poika istuu ~ juoksee ~ kävelee pihalla*; *ajaa ~ juoksee pihalta ~ pihalle*. Mikä olisi syy, miksi merkitykseltään ”tyhjä” *olla*-verbi esiintyisi paikallissijakomplementin sisältävää lausetta vastaavassa nominaalirakenteessa, jos kopula junktiosuhteessa muuten on latentti, vrt. tyyppi 1. ja 3. aa).

⁸ *Olla*-verbin funktiossa voi kyllä esiintyä jokin muukin ”väritön” verbi, vrt. esim. Lyons (s. 346): ”It has already been proposed that the copula is not a lexical item in such sentences as *Mary is beautiful*, but a purely grammatical ‘dummy’ serving as the ‘locus’ for the indication of tense, mood, and aspect. We may now extend the application of the same principle to the analysis of sentences in which *be* is found with a temporal or locative complement; and there seems to be no reason why such ‘verbs’ as *occur*, *happen*, *take place*, etc., should not also be treated as temporal and locative copulas in such sentences as *The demonstration occurred on Sunday*, etc.” Vrt. suom. *ikkuna antaa etelään*; *ovi vie ~ johtaa keittiöön* puheena olevissa lauseissa.

⁹ *Pinta* — *syvyys* kieliopillisena käsitteenä Encyclopaedia of Linguistics, Information and Control -teoksen mukaan määriteltynä: *The surface structure of an item* (say, a sentence) is a *presentation* of it which matches relatively closely its *manifestation* in sound or writing; a grammar which is concerned with such descriptions is a *surface grammar*. Surface structure and surface grammar contrast with *deep structure* and *deep grammar*, which are concerned with meaning more than with superficial features of manifestation. In a transformational *generative grammar* there is a clear distinction between deep and surface structures, and deep structures are converted into surface structures by means of *transformations*; a surface structure is shown by a final derived phrase-marker. (S.v. Surface structure.) Encyclopaedia of Linguistics, Information and Control. Pergamon Press Ltd. 1969.

Lyons viittaa¹⁰ siihen tunnettuun tosiasiaan, että kopulan tehtävä lauseessa on puhtaasti kieliopillinen: se toimii muodollisena aineksena, johon voidaan liittää lauseen ”modifioijat”, kuten persoona, tempus ja modus. Soveltaen tätä tietoa 3 a) -ryhmän nominaalirakenteiden kahtalaisuuteen, voitaisiin ajatella, että kopulan ilmipano junktiossa on tarpeellinen silloin, kun konteksti on sellainen, että attribuuttikonstruktioon olisi liitettävä kielenvastaisesti aineksia. Suoralta kädeltä voisi mainita ainakin seuraavanlaisia tapauksia: paikallissija-attribuutin pääsana ei saa olla attribuutti, koska paikallissija-attribuutin sijainti pääsanana jäljessä rikkoisi pääsanana ja attribuutin erottamattomuussäännön (samasta syystä relatiivilause-attribuutti samassa asemassa olisi mahdoton). Jotta paikallissija-attribuutti, muu kuin verbaalisubstantiivin, voitaisiin siirtää pääsanansa eteen, tarvitaan muodollinen lenkki osoittamaan paikallissijamäärittteen ja substantiivin junktiota, muuten substantiivia edeltävän paikallissijamäärittteen suhde tajutaan neksukseksi, vrt. *pullaviipaleet lautasella ~ lautasella olevat pullaviipaleet contra lautasella pullaviipaleet*. Ilmeisesti myös korostusseinat (esim. lokatiivisuutta osoittavien ns. eksistentiaalisten ja ei-eksistentiaalisten lauseiden käyttäytyminen on vielä melko tuntematon) saattavat vaatia ”kään-teistä” paikallissija-attribuuttikonstruktiota, ts. kopulan ilmi panemista. Myös ns. marginaalisessa sijassa olevan pääsanana yhteydessä paikallissija-attribuutti tuntuu kielenvastaiselta: *lutasella olevine pullaviipaleineen — *pullaviipaleineen lautasella*. Marginaalisen sijaan sijoittuminen suomen kielen syntaksissa sulkee todennäköisesti edelleen pois joitakin muissa vastaavissa yhteyksissä olevia paikallissija-attribuutin esiintymismahdollisuuksia.

Milloin edellä esitetyn suuntaisia esteitä ei ole, paikallissija-attribuutin ja substantiivin välillä vallitsee normaali junktiosuhde. Tähän viittaa mielestäni sekin, että erityisesti ns. asiasuomen *olla*-verbin sisältävistä partisiippiattribuutti-rakenteista osa on paperinmakuisia, tyyllistä terminologiaa käyttäakseni. Verrataan vaikkapa lauseita *Pullaviipaleet lautasella olivat pelottavan suuria — Lautasella olevat pullaviipaleet olivat pelottavan suuria*.

Milloin paikallissijamäärittteenä on pronominaaliadverbi, saattaa partisiippiattribuutti olla kokonaan sopimatonkin, esim. *Rouva siellä*,

¹⁰ Vrt. viite ⁸.

ottakaa lapsi syliin tai maksakaa siitä. Saarikoski OMLK, 14. Jos pääsanana on pronomini, on poikkeuksetta näin (pronominihan sietää vain jäljessään seuraavia "attribuutteja"), esim. *Nuo tuossa ovat miehen takki ja solmio.* Tapio ELO, 99; *Kaikki muu sinussa on tullut vanhaksi, kädet, jalat, hampaat* — —. Vartio HOL, 247. Tällaisia esimerkkejä on paljon; en kuitenkaan käsittele niitä tämän enempää, koska pronominit poikkeavat kieliopillisesti monessa suhteessa substantiiveista.

Jos paikallissijamäärite on konkreettisen substantiivin edellä, voidaan muodollisinkin keinoin helposti ratkaista, onko se junktio- vai neksussuhteessa¹¹ substantiiviin: määritteen attributoijana on partiisiippi. Jos paikallissijamäärite sen sijaan seuraa konkreettista substantiivista, ei tällaista selvästi näkyvää muodollista kriteeriä ole. Kun suomen kieltä äidinkielenään puhuva kuitenkin yleensä pystyy erottamaan, ainakin mikäli kontekstia on kyllin runsaasti, paikallissija-attribuutin muusta paikallissijamääritteestä, so. adverbiaalista, vieläpä ratkaisemaan tuntuuko se "oikealta", on selvää, että kielisysteemissämme on säännöt, siis myös kriteerit substantiivista seuraavan paikallissijamääritteen hahmottamista varten.

Yritän eritellä esimerkkilauseiden avulla näitä kriteereitä.

Konkreettista substantiivista seuraava paikallissijamäärite attribuuttina

Koska paikallissija-attribuuttia koskevassa keskustelussa on usein ollut kysymys siitä, onko jonkin lauseen paikallissijamäärite tulkittava attribuutiksi vai adverbiaaliksi, ryhmittelen lauseet ensin siten, että otan mukaan kaikki tyyppitapaukset, joissa tietyssä asemassa on sellainen paikallissijarakenne, jossa paikallissijamäärite (mahdollisine määritteineen) esiintyy välittömästi substantiivin jäljessä ja voisi potentiaalisesti olla attribuutti. Ts. rakenteessa on muodollisesti samat jäsenet ja samassa järjestyksessä kuin rakenteessa, jossa

¹¹ Katson, että myös ytimenmääritteenä, ts. adjunktina oleva paikanmäärite on neksussuhteessa substantiiviin, koska substantiivi on tällaisen neksuksen toisenä jäsenenä esiintyvän ytimen osa.

jonkin esimerkin paikallissijamäärite kielitajuni, tavallisesti myös tekstiyhteyden, perusteella on tulkittava attribuutiksi.

Kun seuraavassa yritän analysoida lauseita, käytän apuna edellä esitettyjä ydinlausetyyppien malleja. Lauseessa esiintyvä paikallissijamäärite voi siis lausetyypissään olla ytimeen kuuluva komplementti tai ytimenulkoinen adjunkti. Mikäli se on adjunkti, se voi olla joko ytimenmäärite tai adnominaalinen määrite, attribuutti. Ytimenmääritteen ja attribuutin tärkeänä erottamiskriteerinä on se, että ytimenmääritteen paikka ei ole sidonnainen: informaatio ei olenaisesti muutu, vaikka määritteen paikkaa vaihdettaisiin. Attribuutti sen sijaan on sidoksissa pääsanaansa.

1.0. *Intransiivilause, joka sisältää predikatiivin*

1.0.1. Paikallissijamäärite seuraa subjektia

Hänen *ikkunansa kolmannessa kerroksessa* olivat *pimeät*. Suosalmi N, 190.

Pullaviipaleet lautasella olivat pelottavan *suuria*. Syrjä LK, 39.

Kartano mäen päällä oli *autio*. Meri EA, 158.

Lehtikirjoitukset muuttuivat kiihkeiksi, sudesta tuli etusivun juttu, *miehet metsissä* ja *miehet toimituksissa* olivat *kiihtyneitä*. Holappa B, UPP, 63.

— — Veijo kuljetti kättä alaleukaa pitkin niskaan ja tunsi, että *hiukset korvan takana* olivat *tahmeita* verestä. Suosalmi HTTI, 246.

Posket olivat kuopalla, *silkkinen iho silmien alla* *apeavarjojen*. Kaipainen M, 143.

Kirja kädessäni oli *silmänlumetta*, tuskin olisin siinä valossa nähnyt lukea, vaikka olisin halunnut. Suosalmi HTTI, 68.

Sano sinä vain sille elämäntoivollesi Martta että *ovi maailmaan* olisi *avoin*. Kaipainen M, 27.

Kun keräännyttiin iltateelle, todettiin että *Jalin paikka pöydässä* oli *tyhjä*. Murtomäki K, 81—82.

Männyt mäen sivussa, kuin vihreitä *varusesineitä*, maahan pistettyjä *salaamisesineitä*, ohjesäännön *mukaisia*. Haavikko, LA, UPP, 17.

— — kuu oli paistanut järveen, *kuun kuvajainen vedessä* oli *soikio*. Suosalmi, HTTI, 267.

Työmaa usvan keskellä oli kuin *harakanpesä*. Tapio A 2, 61.

1.0.2. Paikallissijamäärite seuraa predikatiivia

Kasin Ullanhan sinä tunnet, *se on se vaalea nainen kirjaston lukusalista* — —. Suosalmi HTTI, 91.

Hänen puhuessaan unohti, että hän oli *rampa kääpiö ison kirjoituspöytänsä takana*, vieressään keppi, jonka avulla hän pääsi ontumaan muutaman askelen. Waltari KPE, 187.

Se on paras presidenttipatsas Suomessa, se on selvä karika-tyyri joka on tehty monumentaalisesti. Meri EA, 11.

Ne eivät liikahtaneetkaan, vaan olivat kuin *vaaleita harmaita tahroja seinässä*. Meri M, 162.

Kuu oli ohut kuin kapea rako taivaalla. Meri M, 48.

Se oli kuin joku kunnialegioonan nauha rintapielessä, väitöskirjan jälkeen hän edelleen maksaisi velkoja — —. Suosalmi HTTI, 109.

Ensimmäisen ryhmän esimerkit kuuluvat tyyppiin subjekti + predikatiivikomplementti. Paikallissijamäärite ei näin ollen voi olla komplementti, vaan adjunkti. Subjektia seuraava paikallissijamäärite ei voi myöskään olla ytimenmäärite, sillä silloin väittämä pitäisi paikkansa vain tämän määritteen osoittamin edellytyksin: tällainen olisi tilanne silloin, jos paikallissijamäärite siirrettäisiin muuhun asemaan, esim. *kolmannessa kerroksessa hänen ikkunansa olivat pimeät* tai *hänen ikkunansa olivat pimeät kolmannessa kerroksessa*. Tästä ei kuitenkaan ole kysymys, vaan siitä, että ikkunat ovat kolmannessa kerroksessa ja pimeät. Paikallissijamäärite on siis attribuutti. Predikatiivina on yleisimmin adjektiivi. Konkreettinen substantiivi predikatiivina edustaa vertausta *Työmaa usvan keskellä oli kuin harakanpesä*; *Männyt mäen sivussa*; *kuin vihreitä varusesineitä* — —. Sen lisäksi on abstraktinen substantiivi predikatiivina: *Kirja kädessäni oli silmänlumetta*. Kuitenkin esim. lause *Kirja hänen kädessään oli Gananderin sanakirjan näköispainos* tai *kehnoa paperia* tuntuisi mahdolliselta. Lausetta, jossa predikatiivi ilmaisisi omistajaa, ei esimerkkiaineistossa ole. Tästä seikasta ei kuitenkaan voi päätellä mitään, koko lausetyyppihän on harvinainen; esim. *Metsät pitäjän rajalla ovat valtion* tuntuisi mahdolliselta.

Predikatiivin sisältävissä lauseissa subjektina oleva nominaalirakenne voi olla mikä tahansa 3 a) -tyypin edustaja; predikatiivina esiintyvällä nominaalirakenteella on sen sijaan rajoituksia.

Esimerkki *Kasin Ullanhan sinä tunnet, se on se vaalea nainen kirjaston lukusalista* sisältää attribuuttirakenteen, joka pohjautuu tyyppiin *joku on jostakin*. Virkkeen *Hänen puhuessaan unohti, että hän oli rampa kääpiö ison kirjoituspöytänsä takana, vieressään keppi, jonka avulla hän pääsi ontumaan muutaman askelen* predikatiivilause

hän oli rampa kääpiö kirjoituspöytänsä takana tuntuu toisaalta sisältävän attribuuttirakenteen, jolloin *rampa kääpiö ison kirjoituspöytänsä takana* olisi tuossa tilanteessa käsite. Tällöin possessiivisuffiksi viittaisi kääpiöön. Kuitenkin ilmauksessa *vieressään keppi* possessiivisuffiksi tuntuisi viittaavan subjektiin. On todennäköistä, että tämä lause on hahmotettavissa kummallakin tavalla: siten, että rinnastetaan *kirjoituspöytänsä takana* ja *vieressään keppi*, tai siten, että *kirjoituspöytänsä takana* on *ramman kääpiön* attribuutti. Muitten esimerkkien paikanmääritteet eivät hahmotu attribuuteiksi.

Aarni Penttilän ja Eeva Lindénin esimerkeistä kaksi kuuluu tähän ryhmään: *He ovat meidän ystäviämme hädässä* (Penttilä, Kielioppi § 275,5) ja *Mene tiedä, vaikka Härkäniemi sittenkin olisi miesmäisin mies Langholman ohella joukossa, sopuisa ja myötäharainen mies kyllä, mutta mies omissa housuissansa — —* (Volter Kilpi/Lindén. Vir. 1954 s. 87). Kumpikin on tulkinnut paikallissijamääritteen attribuutiksi, mikä ilmeisesti on oikein. Jos *hädässä* olisi muu kuin adnominaalinen adjunkti, se edellyttäisi, että olisi hätätilanteesta kysymys 'He ovat meidän ystäviämme (aina) kun on hätä'. Tämä tulkinta tietysti olisi myös mahdollinen. Sen sijaan Lindénin esimerkissä ei ole toisen tulkinnan mahdollisuutta: mikäli *omissa housuissansa* olisi muu kuin adnominaalinen adjunkti, olisi konkreettisesta tilasta kysymys, jolloin väite pitäisi paikkansa vain silloin, kun Härkäniemi on omissa housuissansa. Kuitenkin väite ilmeisesti pätee, vaikka Härkäniemi olisi lainahousuissa tai vaikka ilman housujakin. On huomattava, että käsitteet eivät ole samassa asemassa kuin muut tässä kirjoituksessa esitettävät paikallissija-attribuuttirakenteet, sillä niiden johto on eri tasolla ja tapauksen mukaan myös erilaisesta ydinrakenteesta peräisin, vrt. *ystävä hädässä* -ilmauksessa *hädässä* on adjunkti jo alemmalla tasolla: 'ystävä, kun on hätä'.

2.0. *Intransitiivilause, jonka predikaattiosan muodostaa pelkkä predikaattiverbi*

2.0.1. Paikallissijamäärite seuraa subjektia

Kuva seinällä sammuu ja nainen jää odottamaan pöydällä palavan himmeän lampun valossa. Kilpi RKP, 37.

Kuva seinällä on sammunut. Kilpi RKP, 41.

— — *nainen pianon vieressä lauloi*, se lauloi niin kuin sillä olisi ollut pahoinvointi. Kaipainen M, 60.

Ovi toiseen huoneeseen aukeni ja sisälle tuli lottapukuinen nainen. Murtomäki K, 94.

Naama näytti paremmalta, mutta *pussit silmien alla pysyivät*. Suosalmi HTTI, 193.

Nuppineulat kylien kohdalla lisääntyivät tasaista vauhtia. Meri M, 176.

Ryhmän lauseet edustavat tyyppiä, jossa ytimen muodostavat subjekti ja predikaattiverbi. Tämä voidaan todeta kokeilemalla määritteen poistettavuutta: *kuva (seinällä) sammuu*; *nainen (pianon vieressä) lauloi*. Koska keskeinen informaatio ei muutu, määrite on adjunkti. Jos määritteen paikkaa taas muutettaisiin, lauseen sisältö muuttuisi: ed.lauseissa määrite osoittaisi tapahtumapaikkaa; lause *ovi aukeni toiseen huoneeseen* taas hahmottuisi ensisijaisesti 'ovi antoi ~ johti toiseen huoneeseen, oli toiseen huoneeseen aukeava'.

Ryhmän viimeinen esimerkki ei tarkkaan ottaen liittyisi tähän ryhmään, mutta sijoitan sen kuitenkin siihen, koska se on tyypissään ainoa ja verbinsä puolesta rinnastuu tämän ryhmän lauseisiin.

On merkille pantavaa, että ryhmän kaikissa lauseissa on predikaattina verbi, joka ei itsessään sisällä viittausta paikkaan, vrt. *kuva on ~ riippuu seinällä* — *kuva sammuu seinällä*. Esimerkkiaineiston suppeuden takia tästä ei kuitenkaan voi tehdä varmoja päätelmiä.

3.0. *Intransitiivilause, joka sisältää paikallissijakomplementin*

3.1. *Lause sisältää predikatiiviadverbiaalin tai sen luonteisen määritteen*

3.1.1. Paikallissijamäärite seuraa subjektia

Satoi rakeita oli kylmä ja nälkä ja *tie omien puolelle* oli poikki. Äänet, 63.

Ovi ruokasaliin oli kiinni. Kaipainen M, 88.

Pieni *ovi alttarin vieressä* oli auki ja penkkirivi kerrallaan astui sakastin suljettuun maailmaan. Murtomäki K, 205.

Kaupunki tuolla takana oli vailla merkitystä. Murtomäki K, 30.

Tuo kello tuossa markkisissa on aina 15 yli 12. Saarikoski OMLK, 7.

Hän kuvitteli asuvansa täällä, viettävänsä päivät näissä huoneissa ja katsovansa näistä ikkunoista ulos, *tie tuossa* oli *kuin jostakin maalaiskylästä* — —. Suosalmi HTTI, 8.

Eteisen ovi rappukäytävään ei ollut lukossa, hän meni siitäkin — —. Suosalmi HTTI, 257—258.

Pilvet olivat hajonneet, taivas oli tähtikirkas, *lätäköt savikasojen vieressä olivat ohuessa riihteessä*. Suosalmi HTTI, 178.

Kellarin rautaovi oli yhä auki ja *maa keittiönportaitten vieressä oli hiilenpölystä mustana*. Waltari KPE, 77.

Hän makasi selällään, *tyyny pään alla tuntui kostealta*, hän käänsi sen — —. Suosalmi HTTI, 257—258.

Sireenien lehdet aitanpäädyssä hohtivat *harmailta*. Syrjä LK, 18.

- 3.1.2. Paikallissijamäärite seuraa predikatiiviadverbiaalia
Komisario Palmu esiintyy lampaana suden turkissa. Waltari KPE, 21.

Predikatiiviadverbiaalin tai sen luonteisen määritteen sisältävät lauseet ovat merkitykseltään predikatiivilauseita läheneviä, vaikka ne muodollisesti sisältävät adverbialin. Olennaista kuitenkin on, että komplementti ei ilmaise paikkaa. Kaikki subjektia seuraavat paikallissijamääritteet ovat attribuutteja, sillä niiden paikkaa ei voi lauseen sisältöä muuttamatta vaihtaa toiseksi: Koska ytimeen ei kuulu paikan määrittettä, paikanmääritteen hahmottaminen muuksi kuin attribuutiksi merkitsisi, että väite pätsi vain määritteen ilmoittaman paikan suhteen, esim. *Eteisen ovi ei ollut lukossa rappukäytävään*; *Sireenien lehdet hohtivat harmailta aitanpäädyssä*. Attribuuttina on tulosijamäärite useassa tapauksessa (mikä onkin odotuksenmukaista lausetyypin huomioon ottaen) sekä paikkaa osoittava olosija-attribuutti. Ilmeisesti alkuperää osoittava erosija-attribuutti olisi myös mahdollinen.

Samoin kuin predikatiivin sisältävissä lauseissa ei tässäkään ryhmässä subjektina olevalla nominaalirakenteella ole rajoituksia: subjektina näyttää voivan olla mikä tahansa 3 a) -tyyppiä edustava rakenne. Adverbialina esiintyvällä nominaalirakenteella on samoin rajoitukset kuten predikatiivinakin esiintyvällä: esimerkkilauseen rakenne on leikillinen väännös käsitteestä *susi lammasten vaatteissa*. Mikäli ei olisi käsitteestä kysymys, hahmottuisi lause toisin, vrt. (näyttelijä) *Palmu esiintyy Hamletina mustissa trikoissa*.

- 3.2. *Lause sisältää lokaalisuutta ilmaisevan paikallissijamääritteen*

(a) *Ei-eksistentiaalinen lause*

1. Esimerkkejä subjektiin liittyvästä paikallissija-attribuutista ei ole.

2. Paikallissijamäärityse seuraa lokaalisuuden ilmaisinta
 Toinen seikka vielä: olin *ajanut* tieltä siihen, *pienelle kuivalle aukiolle metsän keskellä*, takaperin, viivasuoraan — —. Tapio KM, 141.
- (b) *Eksistentiaalilause*
- (ba) *Lokaliteettia osoittava eksistentiaalilause*
1. Paikallissijamäärityse seuraa lokaalisuuden ilmaisinta
 Joskus *meidän pihaan joen tällä puolen* ilmestyi metsästä *yksittäisiä tai parittaisia tuntemattomia miehiä*. Tapio A 2, 7.
Kupissa pöydän kulmalla oli kylmää kahvia, silloin tällöin ryyppäsin kahvia ja odotin. Suosalmi HTTI, 23.
Tuhkakupissa tuolilla savusi puoliksi poltettu tupakka. Suosalmi HTTI, 183.
 Ja *seinässä hänen takanaan* riippui mustunut, likainen ja kiiltäväksi kulunut *tuohikontti* — —. Waltari KPE, 186.
2. Paikallissijamäärityse seuraa subjektia
 Onko *siinä* nyt *ulaani meidän uljaasta ratsuväestä?* joku kysyi tahallisen leukavasti. Meri M, 184.
 Puhelimen vieressä *seinässä* oli *reikä ulos* puhelinlankoja varten. Hyry N, 23.
 Lehden vieressä oli neuletyö, ja pöydän *takana* istui *tyttö siniruudukkaassa leningissä*. Syrjä LK, 32.
 Poikien *vierelle istahti* vanhahko nainen ja vastapäätä *ukko körttitakissa*. Murtomäki K, 49.
Siinä oli *miehiä kiväärit käsissä*. Hyry N, 5.
Siinä oli pelto ja *lato törmän päällä* ja törmän rinteessä kasvoi koivuja ja pensaita. Hyry N, 11.
Halmeessa oli *puolukoita laajoilla alueilla*. Hyry N, 16.
- (bb) *Omistuskonstruktio*
1. Paikallissijamäärityse seuraa omistajanadessiivia
Miehellä pöydän takana oli liikkumattomat *kasvot*, ne olivat kääntyneet häneen päin — —. Suosalmi HTTI, 91.
2. Paikallissijamäärityse seuraa subjektia
 Sitten näin miehen, *jolla* oli silmälasit ja *punertava arpi nenän poikki*. Tapio KM, 153.
Minulla oli *panssarinyrkki olalla*. Äänet, 143.

Ei-eksistentiaalisen lauseen, ryhmä (a), komplementtina olevaan paikanmääritteeseen voi esimerkkiaineiston mukaan liittyä paikallissija-attribuutti: *Toinen seikka vielä: olin ajanut tieltä siihen, pienelle kuivalle aukiolle metsän keskellä*; tällaisen lauseen subjettiin liittyvästä paikallissija-attribuutista ei sen sijaan ole esimerkkiä. Tämän ainoan esimerkin perusteella ei voi varmasti päätellä, onko paikallissija-attribuutin sopivuus mahdollisesti yhteydessä siihen, että attribuuttirakenne on tässä täydentävä lisäke. Eksistentiaalilauseen lokaalisuuden ilmaisinta, ryhmä (ba), seuraavasta paikallissijamääritteestä on kuitenkin tätä tapausta muistuttava esimerkki *Joskus meidän pihaan joen tällä puolen ilmestyi metsästä yksittäisiä ja parittaisia tuntemattomia miehiä*. Kumpikin edustaa 3 a) -ryhmän tyyppiä, jossa ososijakomplementti on subjektin kanssa pysyvässä suhteessa, ts. subjektina olevalla substantiivilla on ososijarektio, vrt. NS: *aukio*, vars. pienehkö aukea paikka kaupungissa tms.; *piha*, (asuin)rakennuksen ympärillä, edustalla — oleva avoin — — maa-alue.

Kummassakin edellisessä tapauksessa, jossa paikallissijamäärite on attribuuttina, lokaliteetin ilmaisun on tulosijassa, attribuutti ososijassa. Jos lokaliteetin ilmaisin taas on ososijassa ja sitä seuraa ososijamäärite, on ososijamääritteen paikka, päinvastoin kuin edellä, vaihdettavissa lauseen sisällyksen olennaisesti muuttumatta. Esim. *Kupissa pöydän kulmalla oli kylmää kahvia ~ kylmää kahvia kupissa*. Vaihtoehdot osoittavat, että kysymyksessä on sanajärjestysvariantti: jälkimmäinen vaihtoehto on seuraavan ryhmän (vrt. varsinkin (ba)-tyypin 2-ryhmän viimeisiä lauseita) mukainen. Kun siis lokaliteettia osoittavassa eksistentiaalilauseessa on kaksi ososijassa olevaa paikallissijamääritettä peräkkäin, ne eivät hahmotu junktioksi, vaan esimerkkien mukaan jälkimmäinen tarkoittaa edellistä, joka taas on subjektin ja predikaatin sisältävän ytimen komplementti: *Kupissa pöydän kulmalla oli kylmää kahvia*. Varsinkin (ba)2-ryhmään rinnastuvat sanajärjestysvariantit tuntuvat edustavan sellaista neksustyyppiä, jossa neksuksen toisena jäsenenä on lokaalisuuden ilmaisin, toisena ydin subjekti, predikaatti ja paikallissijakomplementti.

Ei-eksistentiaalinen lause hahmottuu samoin kuin eksistentiaalinenkin: mikäli paikanmäärite on ososijassa, sitä seuraava ososijamäärite ei jäsenny attribuutiksi, esim. *olin ajanut siellä, pienellä kuivalla aukiolle metsän keskellä*.

Minulla ei ole esimerkkiä siitä, olisivatko esim. tulosijassa oleva paikanmääräite ja sitä seuraava olosija-attribuutti mahdollisia, jos komplementtina oleva paikanmääräite ei olisi luonteeltaan sellainen, että sillä on paikallissijarektio (esim. *ajoin sinne, erääseen mökkiin metsässä*). Oireellista kuitenkin on, että sekä eksistentiaalilauseen että ei-eksistentiaalisen lauseen attribuuttirakenne ovat samaa tyyppiä (vrt. myös transitiivilauseessa objektiin paikanmääräitteenä liittyvä vastaavanlainen paikallissija-attribuutin sisältävä nominaalirakenne *jotka — — ihmiset paikkaavat — — tante-reeseen jalkojensa alla*).

Omistuskonstruktio poikkeaa muista eksistentiaalilauseista sikäli, että ns. omistajanadessiiviin, siis olosijamääritteeseen, voi liittyä olosija-attribuutti: *Miehellä pöydän takana oli liikkumattomat kasvat* — —. On huomattava, että attribuuttirakenteella ei ole myöskään laaturajoituksia: *mies* ja *pöydän takana* eivät ole purkamattomassa suhteessa keskenään. Omistajanadessiivi käyttäytyy siis tässä suhteessa samoin kuin 1., 2. ja 3.1. ryhmän lauseiden subjekti.

Omistuskonstruktion subjektia seuraavat paikallissijamääritteet eivät sen sijaan ole esimerkkiaineistossani attribuutteja. Kaikkien paikka on vaihdettavissa, ja syntyy samanlaisia variantteja kuin edellä on esitetty. esim. *Sitten näin miehen, jolla oli silmälasit ja punertava arpi nenän poikki ~ nenän poikki punertava arpi*.

Lokaliteettia ilmaisevien eksistentiaalilauseiden subjekteihin liitetyissä rakenteissa tulevat näkyviin oikeastaan kaikki 3. mallityypin mukaiset rakenteet: *Onko siinä nyt ulani meidän uljaasta ratsuväestä ja puhelimen vieressä seinässä oli reikä ulos puhelinvälilankoja varten* edustavat tyyppiä 3 a); *pöydän takana istui tyttö siniruudukkaassa leningissä ja poikien vierelle istahti vanhahko nainen ja vastapäätä ukko körttitakissa* ovat lähellä tyyppiä 3 c). Lisäksi on jo edellä esitetyn mukaisia paikkaa osoittavia olosijamääritteitä.

Kaksi ensimmäistä tapausta, tyyppiin *mies on köyhästä kodista ja ikkunat ovat etelään* pohjautuvat, tuntuvat attribuuteilta. Sen sijaan lauseista, joissa paikallissijamääritteenä on pukimissa ole-mista osoittava inessiivi, ensimmäinen saattaisi hahmottua siten, että paikallissijamääräite olisi attribuutti: *tyttö siniruudukkaassa leningissä* merk. suunnilleen 'sinipukuinen tyttö', mutta lause saattaisi myös hahmottua siten, että paikallissijamääräite osoittaa jonkinlaista

olemisen tapaa, vrt. *pöydän takana istui tyttö siniruudukkaassa leningissä — sinä oli miehiä kiväärit käsissä*. Toinen lauseista *poikien vierelle istahti vanhahko nainen ja vastapäätä ukko körttitakissa* tuntuisi pikemminkin jäsenyvän siten, että paikallissijamäärite on attribuutti. Hahmottumiseen saattaisi vaikuttaa se, että körttitakisuus on ukon karakteristinen piirre. Kuitenkin mielestäni molemmat tapaukset ovat rinnastettavissa myös ryhmän nom. ja part. absolutus -tapauksiin, esim. *Siinä oli miehiä kiväärit käsissä*. Pukimissa olemista osoittavien inessiivimääritteiden erittelemine silloin, kun ne liittyvät lauseen ns. luokittelevaan jäseneseen, kuten predikaatiiviin tai eksistentiaalilauseeseen subjektiin, tuntuu hankalalta. Ainoa kiistaton esimerkki on Lindénin esittämä *Härkäniemi — — on mies omilla housuissansa*, joka sekin edustaa käsitettä.

Lauseen subjektiin liittyvänä attribuuttina saattaisi esiintyä pukimissa olemista ilmaiseva määrite, esim. *Eräs pieni mies harmaissa housuissa astui huoneeseen*; esimerkki Saarimaalta.¹² Saarimaa suosittelee epäsuomalaisena pitämänsä attribuutin tilalle adjektiiviattribuuttia (2. p., s. 170). Esimerkkiaineiston pohjalta en voi perustella lauseen korrektiutta (aineistoni ainoat kiistattoman pukimia osoittavan inessiiviattribuutin sisältävät esimerkit *Kuva esitti miestä papin virkapuvussa* ja *Mitä te menitte tuijottamaan. Miestä silkissä ja sametissa* (4.0.2) kuuluvat eri lausetyyppeihin).

3 a) -ryhmän mukainen ero- tai tulosijamääritteen sisältävä attribuuttirakenne tuntuu olevan mahdollinen subjektina paikkaa osoittavan komplementin sisältävässä lauseessa, vrt. Lauri Kettusen esimerkki *eräs mies Kuopiosta kävi täällä* (Hyvää vapaata suomea s. 163) tai junakuulutukset, esim. *pikajuna Rovaniemeltä saapuu raiteelle kaksi* tai *pikajuna Rovaniemeltä Helsinkiin saapuu raiteelle kaksi ja jatkaa matkaa kymmenen minuutin kuluttua*.¹³

¹² Lindén tosin epäilee Saarimaan attribuuttitulkintaa ja rinnastaa lauseen *Eräs pieni mies harmaissa housuissa astui huoneeseen* lauseeseen *Juha astui juuri sisään hurstisessa paidassa* (Vir. 1954, s. 86). Lauseet eivät ole rinnastettavissa, kallistuisin Saarimaan tulkinnan kannalle.

¹³ Minusta nämäkin ”puhekielestä” saadut esimerkit ovat varteenotettavia. Oikeakielisyyssäännöt jättävät nimittäin kielenkäyttäjän pulaan sellaisissa tapauksissa, joissa suositeltu genetiiviattribuutti ei ole käyttökelpoinen, koska on tarpeen osoittaa kulkusuuntaa. Esim. ilmaus *Helsinki—Rovaniemi -pikajuna*

Penttilällä on kaksi esimerkkiä, joissa eksistentiaalilauseen subjektia seuraava paikallissijamäärite on määritelty adnominaaliseksi: *Sinä on oikea susi lammasten vaatteissa ja Kouluuni ilmestyi nykyaikaista kannelta soittamaan Kreeta Haapasalon jälkeläinen kolmannessa polvessa*. Kummassakin tapauksessa sanaliitto on käsite, jälkimmäinen tosin vain rakenne, jossa järjestysluku vaihtuu.

Näyttää ilmeiseltä, että lokaliteettia ilmaisevan adverbiaalin sisältävässä lauseessa voi esiintyä vain käsitettä edustava tai 3 a) -ryhmän ero- tai tulosija-attribuutin tai kiinteää yhteyttä osoittavan olosija-attribuutin sisältävä attribuuttirakenne. Adverbiaaliin liittyvä paikallissija-attribuutti ei ole samassa sijassa pääsanansa kanssa. Omistuskonstruktio on poikkeuksellinen: omistajanadessiiviin liittyvä attribuutti voi olla olosijassa, eikä pääsanana tarvitse kuulua kiinteästi attribuutin osoittamaan paikkaan.

3.3. *Lause sisältää muun paikallissijamääritteen*

3.3.1. Paikallissijamäärite seuraa subjektia

Nainen miehen vieressä katsoi sivuun, kuvassa näkyi profiili ja osa taivaansinistä kirjailtua pukua. Suosalmi HTTI, 132. Siinä järveä katsoessaan Veijo muisti mökin, *se tuli nykyisin vähän väliä mieleen, mökki ja jää sinä kallion alla ja hiekkarannassa*. Suosalmi HTTI, 236.

Almalta pääsi tukahtunut ääni: *hiusneulat nutturassa* tuntuivat painuvan niskassa *nahan lävitse* — —. Vartio HOL, 185.

Jonkin ajan kuluttua hän pani pellit kiinni, *herätyskello uunin reunalla seisoi oikeastaan kuutta vaille kolmen kohdalla*; hän pani kengät jalkaansa, takin päälleen, hän pani popliinitakin päälleen ja hatun päähänsä ja lähti ulos. Hyry N, 39.

Mendelssohnin häämarssin alkaessa soida itkuisesti säristen ja tuon tuostakin katkeillen, *kuva seinällä keskittyy yhteen jättäläiskokoiseen pisaraan*. Kilpi RKP, 40.

Mutta päivänvalossa ja tarkemmin katsoessa *juorusivat tahrat*

on tietysti korrekti, mutta mahdollinen vain, kun mainitaan molemmat pääte-
asemat. Lisäksi se on nähdäkseni uudiskieltä eikä aina varsin kaukana ns. paperi-
suomesta, mikä taas rajoittaa sen käyttöä.

kalliissa matossa ja lasien kiiltäviin puupintoihin jättämät renkaat *huolimattomuudesta* ja *huonosta elämästä*. Waltari KPE, 21.

3.3.2. Paikallissijamäärityseura seuraa paikallissijamäärittä

Palmu ei nyökännyt päätään, ei hievahtanutkaan, *tuijotti* vain hajamielisesti *harmaaseen tuhkakeriöön sikarinsa päässä*. Waltari KPE, 193.

Kirjailija *Laihon*en *tuijotti hämähäkin verkkoon muuratussa kellarinnurkassa*. Waltari KPE, 57.

Mutta ensimmäiseksi *osui katseemme isoon sileään kirjoitus-pöytään ikkunan edessä*. Waltari KPE, 93.

Boman oli *antanut periksi pedolle itsessään* ja oli tämän takia palautunut alhaiselle elämelliselle tasolle, menettänyt puhe-lahjansa ja luultavasti myös kykynsä ajatella. Holappa B, UPP, 56.

Tämä ryhmä on heterogeeninen; siinä esiintyvillä paikallissijamäärittäillä on kuitenkin sellaisia yhteisiä ominaisuuksia, jotka puolestuvan niiden sijoittamista yhteen. Useissa lauseissa on piirteitä, jotka yhdistävät niitä sekä tyyppiin 3 a) että 4.

Esimerkki *Nainen miehen vieressä katsoi sivuun* edustaa tyyppiä, joka Paavo Siron terminologian mukaan sisältää objektiivisen adverbiaalinen (vrt. Lauseoppi § 1.611). Varsinaisesti objektiivista adverbiaalia ei tosin sisällä lause *se tuli nykyisin vähän väliä mieleen, mökki ja jää siinä kallion alla ja hiekkarannassa*. Merkitykseltään lause kuitenkin kuuluu siihen ryhmään, jolla ilmaistaan jonkin henkilön ja tämän ulkopuolella olevan objektin aisti- tai tunnetasolla vallitsevaa suhdetta (vrt. ryhmää, jossa komplementtina on objekti: *jää siinä kallion alla tuli ~ muistui [Veijolle] mieleen — Veijo muisti jään siinä kallion alla*).

Elatiivimäärittäällä ilmaistaan tällaista kohdetta silloin, kun on kysymys mielenilmauksen tai kielellisen toiminnan aiheuttajasta (Siro ei sisällytä näitä tapauksia objektiivisen adverbiaalinen käsitteeseen, ks. Lauseoppi § 1.613). Esim. *Mutta päivänvalossa ja tarkemmin katsoessa juorusivat tahrat kalliissa matossa — — huolimattomuudesta ja huonosta elämästä*.

Esimerkissä *hiusneulat nutturassa tuntuivat painuvan niskassa nahan lävitse* vaikuttaa ilmaus *nahan lävitse* luonteeltaan toisenlaiselta kuin varsinaiset illatiivilla ilmaistavat objektiiviset adverbiaalinen. Kuitenkin lause on rakenteellisesti kyllä sukua näille: Subjektin

asema ei ole muuttunut. Mikäli ytimeen kuuluisi kvasipredikaatin sisältävä paikallissijamäärite, olosijamäärite attribuuttina olisi mahdoton **hiusneulat nutturassa putosivat lattialle*; **hiusneulat nutturassa olivat niskassa*. Esimerkkilause ei kylläkään ole aivan suora-viivainen sen vuoksi, että *niskassa nahan lävitse* kuuluu partisiippirakenteeseen,¹⁴ jonka subjektiosa on samalla koko lauseen subjekti. On mahdollista, että nominaalirakenne on mahdollinen paremminkin kantalauseen edellytyksistä käsin: *hiusneulat nutturassa tuntuivat painuvan*.

Objektiivisen adverbiaalisen sisältävissä lauseissa voi aineiston mukaan myös objektiiviseen adverbiaaliin liittyä paikallissija-attribuutti, esim. *Palmu ei nyökännyt päätään, tuijotti vain hajamielisesti harmaaseen tuhkalieriöön sikarinsa päässä*; *Ensimmäiseksi osui katsemme isoon sileään pöytään ikkunan edessä*. Lauseen *Boman oli antanut periksi pedolle itsessään* ydin 'myödatä jollekin' ei myöskään sisällä paikanilmausta; paikanmäärite on adnominaalinen. Tämän lauseen nominaalirakenne edustaa nähdäkseni käsitettä "*peto ihmisessä*". Minulla ei ole esimerkkiaineistoa osoittamassa, tulisiko tässä muunlainen nominaalirakenne kysymykseen. Sen sijaan objektiiviseen adverbiaaliin liittyvällä paikallissija-attribuutilla ei ole rajoituksia, esimerkkirakenteet edustavat nimenomaan *kirja on pöydällä* -tyyppiä. Samoin ei subjektina esiintyvällä nominaalirakenteella ole rajoituksia.

Myöskään lauseessa *herätyskello uunin reunalla seisoi oikeastaan kuutta vaille kolmen kohdalla* ei määrite *kuutta vaille kolmen kohdalla* sisällä kvasipredikaattia. Lauseen merkitys on sama kuin esimerkkilauseiden *Tuo kello tuossa markkuisissa on aina 15 yli 12* (3.1.1.) tai *Kello peilipöydällä näytti yhtätoista* (4.0.1.).

Transformationaalis-generatiivisen kieliopin syvyys — pintastruktuuri-käsitteen kannalta on mielenkiintoista todeta, että attribuutiksi luokiteltavan paikallissijamääritteen sisältävillä suomen kielten lauseilla on merkitysvastineensa toisessa lausetyypissä, joka esimerkkiaineiston mukaan myös suvaitsee paikallissija-attribuutin sisältävän nominaalirakenteen.

¹⁴ En ole erottanut infinitiivi- tai partisiippirakenteita erikseen, vaan olen käsitellyt rakenteita, ikään kuin ne olisivat normaaleja peruslauseita, koska olen halunnut tarkastella ongelmaa vain yhdellä tasolla.

4.0. *Transitiivilause*

4.0.1. Paikallissijamäärite seuraa subjektia

Ihmiset haudalla olivat olleet näkevinään sen liekin. Kaipainen M, 135.

Mies takana oli sytyttänyt tupakan, Veijo otti bostonpaketin taskusta ja tarjosi välittäjälle. Suosalmi HTTI, 140.

Raitiovaunu meni pitkin Iso Roobertinkatua, *vanha mies raitiovaunussa sulki laukkunsa, keräsi tavaransa* ja nousi. Saarikoski OMLK, 51.

Nainen toisella puolen käytävää pyyhkäisi silmiään kun hän seurasi alttarilta palaavia. Murtomäki K, 204.

Apteekkarilla oli kädessä sanomalehti, *kahvi hänen edessään höyrysi sakeaa tuoksua*. Kaipainen M, 73.

Kello peilipöydällä näytti yhtätoista. Suosalmi HTTI, 193.

Pataljoonan pastori Karstulasta, Jääskeläinen oli sen nimi, yritti vähän hiilisäkeillä *peitellä niitä*. Tapio A 2, 210.

Kansanjoukot hänen edellään ja jäljessään huusivat: — Hurraa Daavidin poika —. Saarikoski EMM, 83.

4.0.2. Paikallissijamäärite seuraa objektia

Taisteluhaudassa olevat miehet olivat *erottavinaan evakuoitsijan lähimpien ehjien piikkilankojen luona*, kun he oikein pinnistivät katseensa vahvaksi. Meri M, 51.

Näkemättä kasvoja ympärillään poika pujotteli pois joukosta saaliineen ja lähti kävelemään juoksurataa koululle päin. Meri M, 282.

Hän huomasi sen siitä, että hän kuvitellessaan puitteita työväentalolla halusi nimenomaan *nähdä* kaiken samanlaisena kuin silloin . . . penkit kahdessa rivissä, yleisön, keskikäytävän ja *pienen pöydän esiripun edessä*. Syrjä LK, 179.

Hän ajatteli, että aina kun hän nukkuu tässä asennossa, hän *muistaa* nämä yöt. Tuon puoliksi auki olevan puun väriseksi lakatun oven, seinät, mustan uunin. Mutta erityisesti tuon toisen huoneen: sen vaaleanharmaaksi maalatun lattian ja maton, *vuoteen hetekalla ja sairaan sinä*, vuoteen jalkapäässä pöydän. Säisä VK, 52.

Muistin lokit rannalla ja muistin Pertin ja Bomanin ensikoh- taamisen. Holappa B, UPP 57.

Annikki katseli maisemia tiepuolella. Syrjä LK, 250.

Kerran kun seisimme Kauppatorin rannassa ja *katselin* vettä, ja valoja jotka liikkuivat vedessä, ja *laivoja Katajanokan satamassa*, hän kääntyi menemään ja sanoi ettei pitänyt vedestä. Suosalmi N, 19.

Kalle katsoi hämähäkin verkkoa lähellä lamppua. Murtomäki K, 157.

Anita katsoi kuvaa flyygelin kannella. Kaipainen M, 179.

Batler katsoi arvostelevasti kaakkulapiota kädessään. Waltari KPE, 167.

Kuulovaikutelma pani heidät tarkastelemaan suota edessä alhaalla. Meri M, 325.

Pylkkänen nousi istualleen ja tarkkaili venettä vastarannalla. Huovinen HA, 81.

Hän tuijotti kukkia seinäpaperissa silmät avoimina. Meri M, 272.

Eino jäi yksikseen, tuijotti leipäpalaa käsissään, haukkoi sitä kuin koira, joka pelkää jäävänsä ilman. Kannila H, 135.

Hän tuijotti intialaista messinkimaljakkoo takan nurkkauksessa. Waltari KPE, 153.

Mitä te menitte tuijottamaan. Miestä silkissä ja sametissa. Saarikoski EMM, 45.

Veijo vilkaisi papereita pöydällä, hänellä oli koneessa puoliksi kirjoitettu liuska — —. Suosalmi HTTI, 129.

— — välillä hän ajatteli kotoasioita, ajatteli isäänsä ladonovella syömässä eväitään, äitiä siinä vieressä ja siskoaan, joka käy vielä alakoulua. Kannila H, 57.

Kalle ajatteli miestä klapikaupassa. Murtomäki K, 12.

Hän kuvitteli miehen kotonaan ja vaimon, ne oli aina tottunut näkemään milloin missäkin koulun käytävässä. Suosalmi HTTI, 234.

Hän huomasi sen siitä, että hän kuvitellessaan puitteita työväentalolla halusi nimenomaan nähdä kaiken samanlaisena kuin silloin... penkit kahdessa rivissä, yleisön, keskikäytävän ja pienen pöydän esiripun edessä. Syrjä LK, 179.

Valo tulee katulampusta ikkunan takaa, melkein aamun värinen valo, kun on jo aamu, nyt kun yritän sanoa sitä että en ole keksinyt tätä aamua, en katulamppua lasin takana, en kahvipurkkia ikkunalla. Kaipainen M, 66.

Varokaa huijarisaarnaajia, susia lampaitten vaatteissa. Saarikoski EMM, 30.

Kuva esitti miestä papin virkapuvussa, liperit kaulassa, hän istui siinä työpöydän ääressä. Suosalmi HTTI, 89.

Asia koski jotakin kohtaa talon ulkopuolella, Veijo ei nähnyt mitä — —. Suosalmi HTTI, 167.

Minun isäni ja äitini ja äitipuoleni on haudattu tuonne, minä sanoin ja näytin hautausmaata kaupungin toisella puolella. Suosalmi HTTI, 44.

Annikki osoitti puista sohväsänkyä peräseinällä. Syrjä LK, 97. Vaari tarjosi sohvaansa olohuoneessa, sanoi nukkuvansa lattialla, hän oli tottunut koviin vuoteisiin. Suosalmi HTTI, 162.

Hän etsi polun rantapensaikon läpi, ja katsoi ylemmäs päästyään laituria, joka oli vahvasti ruohottunut. Kannila H, 94. — — bunkkerista, Hyllykukkulalta, lähti juoksemaan venäläisiä katkasemaan meidän tiemme sillalle. Tapio A 2, 344.

4.0.3. Paikallissijamäärityseura objektin liittyvää paikallissijamääritystä

Heidät tunsivat helakanpunaisista kasvoista, kesivästä nenästä ja vaaleista renkaista silmien ympärillä. Rouva Koiviston päiväkirja. Suomen Kuvalehti 20/1970, 3.

Toteaahan Paavali eräässä kirjeessään, ettei hän välitäkään tietää mitään historiallisesta Jeesuksesta, *Jeesuksesta "lihan mukaan"*. Pursiainen UT, 14.

Kysyin joltakulta neitoselta hänen lähellään niin että hän kuuli sen: — —. Tapio KM, 153.

Ja jos hän ei *jotakin* tiennyt, hän ei hävennyt sitä tunnustaa, vaan *katsoi jostakin kirjasta pöydällään* — —. Kaipainen M, 127.

Sen turmelevat pullo, *joita* pieteettömät ihmiset *paaskaavat punaisena liekehtivään tantereeseen jalkojensa alla*, yhtäläinen seurapiiririkos kuin jos oksentaisi kauppaneuvoksen persialaiselle matolle. Viikon varrelta. (Henrikki Uitonniemi.) Suomen Kuvalehti 41/1969, 10.

Transitiivilauseissa toistuvat samat säännönmukaisuudet, jotka näyttävät vallitsevan intransitiivilauseissa. Transitiivilauseen subjektin liittyvän paikallissija-attribuutin luonteella ei ole rajoituksia, esim. *Ihmiset haudalla olivat näkevinään sen liekin; Pataljoonan pastori Karstulasta, Jääskeläinen oli sen nimi, yritti vähän hiilisäkeillä peitellä niitä.* Esimerkkilauseilla on se yhteinen ominaisuus, että niissä pääjäsenten lisäksi on vain objekti-komplementti.

Esimerkkejä sellaisista lauseista, joissa paikallissijamäärityseura objektia, on runsaasti. Koska nämä ovat myös sellaisia lauseita, joihin oikeakielisyysskeskusteluissa on kiinnitetty huomiota paikallissijamäärityksen sisältämän kvasipredikaatin viittaussuhteen vuoksi, selvitan yleisesti joitakin esimerkkilauseiden ominaispiirteitä.

Kuten esimerkkiaineistosta näkyy, käsiteltävissä lauseissa on predikaattina useimmissa tapauksissa joko tahatonta aistihavaintoa tai tietoista aistitoimintaa osoittava verbi. Näille verbeille on tyypillinen eräs ominaisuus, johon esim. Penttilä on kiinnittänyt huomiota kieliopissaan, § 266,9: Olosijamääräite voi *näkemistä, näkymistä, kuulumista* tai *puhumista* tai *muunlaista äänen tuottamista* merkitsevien verbien ohella osoittaa sekä esim. havainnoitsijan että havainnoitavan olinpaikkaa tai pelkästään havainnoitavan olinpaikkaa, jolloin havainnoitsija jää huomiotta (vrt. myös Koivusalo, Vir. 1968 s. 27—). Tämän esityksen esimerkkilauseet on tekstiyhteyden perusteella aina tulkittava jälkimmäisellä tavalla. Esim. *Kalle katsoi hämähäkin verkkoa lähellä lamppua* jättää Kallen olinpaikan tarkastelun ulkopuolelle (Kalle on sängyssä ja lamppu riippuu katossa). — Tämä seikka on monissa tapauksissa lukijan kontrolloitavissa vain lähteestä, sillä riittävän kontekstin mukaanotto näin lyhyeen esitykseen oli mahdotonta.

Näyttää siltä, että paikallissijamääräite hahmottuu attribuutiksi vain osalla tämän tyyppisten verbien objekteja, vrt. *Anita katsoi kuvaa flyygelin kannella* mutta *Taisteluhaudassa olivat miehet erottavinaan evakuoitsijan lähimpien ehjien piikkilankojen luona*. Sellaisia verbejä, joiden yhteydessä paikallissijamääritteen ja objektin välillä ei vallitse junktio- vaan neksussuhde, ovat esimerkkiaineiston perusteella *erottaa* 'nähdä', *nähdä*, *muistaa*, *ajatella* ja *kuvitella*. Sellaisia verbejä taas, joiden yhteydessä paikallissijamääräite hahmottuu objektin attribuutiksi, ovat *katsella*, *katsoa*, *tarkastella*, *tarkkailla*, *tuijottaa*, *vilkaista* ja *keksiä* 'valmistaa tai suunnitella jtk. uutta, ennen tuntematonta'. Edellisen ryhmän verbeille on ominaista, että niiden objektina voi esiintyä myös lause tai partisiippirakenne.¹⁵ Jälkimmäisen ryhmän verbien ohella taas objektina voi olla vain nimi, mikäli verbi esiintyy ensisijaisessa merkityksessään. Kun verbiin ei voi liittyä objektiksi rakenne, jonka jäsenten välillä vallitsee neksus, näyttää paikallissijamääräite hahmottuvan attribuutiksi.

Jotkut jälkimmäisen tyyppisen verbin sisältävistä esimerkeistä jäsenyivät kuitenkin toisin. Lauseissa *Batler katsoi arvostelevasti kaakkulapiota kädessään* ja *Eino jäi yksikseen, tuijotti leipäpalaa*

¹⁵ Tällaisia lauseita Esko Koivusalo on käsitellyt artikkelissaan *Objektiin liittyvä olosijamääräite*, Vir. 1968.

käsissään, haukkoi sitä kuin koira ilmaukset kaakkulapiota kädessään ja leipäpalaa käsissään eivät hahmotu attribuuttirakenteiksi. Todennäköisesti se ominaisuus, että subjekti ja objektin sijaintipaikka ovat sama olio, on tässä suhteessa tärkeä.

Vain nominiobjektin suvaitsevista lauseista on esimerkki, jossa on attribuuttina pukimissa olemista osoittava inessiivimäärite: *Kuva esitti miestä papin virkapuvussa, liiperit kaulassa*. Lauseesta voitaisiin rakentaa samanmerkityksinen eksistentiaalilause *Kuvassa oli mies papin virkapuvussa*,¹⁶ jossa inessiivimäärite olisi attribuutti. Mutta jos lokaliteettia osoittava paikallissijamäärite vaihdettaisiin joksikin toiseksi, esim. *Pihalla oli mies papin virkapuvussa* ei inessiivimäärite enää tunnu attribuutilta. Ilmeisesti tässä tapauksessa asiaan vaikuttaa se, että kuvan todellisuus on toinen kuin pihan todellisuus, ts. lauseilla on erilainen syvärakenne.

Jotkut lauseen tai partisiippirakenteen potentiaalisena objektina sisältävien lauseiden nominiobjektit ja niitä seuraavat paikallissijamääritteet tuntuvat vastoin yleistä edustusta olevan junktiosuhteessa. Esim. — — *hän, kuvitellessaan puitteita työväentalolla, halusi nimenomaan nähdä kaiken samanlaisena kuin silloin. Puitteet työväentalolla* saattaisi olla rakenteeltaan samanlainen ilmaus kuin edellä *aukio metsässä ja piha joen tällä puolen*. Lause *Kalle ajatteli miestä klapikaupassa* poikkeaa tekstiyhteyden perusteella esim. lauseesta — — *hän — — ajatteli isäänsä ladon ovella*. Jälkimmäisen merkitys on lähinnä 'ladon ovella olevaa isäänsä', edellisestä sai sen käsityksen, että *mies klapikaupassa* oli pojan kannalta käsite "se klapikaupan mies", ei "(se) klapikaupassa oleva mies". Myös *muistaa*-verbin sisältävistä lauseista jälkimmäinen sisältää selvän paikallissija-attribuuttirakenteen: *Muistin lokit rannalla ja muistin Pertin ja Bomanin ensikohtaamisen*. Rakenne on tulkittava kontekstin perusteella käsitteeksi, sillä kertoja ei ollut ensinkään nähnyt konkreettista tilannetta, vaan *lokita rannalla* kuului osana Bomanin esittämään vertauskuvalliseen tarinaan.

Verbin *esittää, koskea; näyttää, osoittaa ja tarjota* sisältävät lauseet edustavat samoin tyyppiä, jonka ytimeen kuuluu vain objekti-komplementti. Koska paikallissijamäärite ei sisällä viittausta lauseen

¹⁶ Esimerkkilause ei ole yhteydessään tulkittavissa '*Kuvassa mies oli papin virkapuvussa*' vast. '*Kuva esitti* (puheena olevaa) *miestä/papin virkapuvussa*'.

subjektiin ja toisaalta verbin yhteydessä ei neksus ole mahdollinen objektin funktiossa, hahmottuu paikallissijamäärite attribuutiksi.

Niissä lauseissa, joissa objektina on esiintynyt attribuuttirakenne, on attribuutin luonteella ollut rajoituksia vain niissä tapauksissa joissa objektina luonteenomaisesti on neksus. Esimerkit, joissa on "toiminnalliset" *etsiä-* ja *katkaista* -verbit, sisältävät tutun tulosija-attribuuttirakenteen: *Hän etsi polun rantapensaikon läpi ja bunkkerista — — lähti juoksemaan venäläisiä katkasemaan meidän tiemme sillalle.*

Ryhmässä, jossa paikallissijamäärite seuraa objektiin viittaavaa paikallissijamääritettä, toistuvat samat perustyytit kuin objektiivisen adverbiaalain tms. määritteen sisältävissä intransitiivilauseissa. Siro mainitsee (§ 1.613) mielen- tai tunteenilmaisusta tai kielellisestä toiminnasta, johon liittyy "muuna funktionaalina" elatiivi. Tämän tapaisia transitiivilauseita edustavat rakenteet *tuntea joku jostakin, tietää jotakin jostakin, katsoa jotakin jostakin, kysyä jotakin joltakulta*. Esimerkki *Heidät tuns*i — — *vaaleista renkaista silmien ympärillä* edustaa tietynlaista käsitepiiriä, vrt. ed. *pussit silmien alla, iho silmien alla*; vrt. myös *Se [hänen ruumiinsa] oli kulkenut kulkuaan, vankentunut tästä, menettänyt muotonsa, käynyt hieman turpeaksi tuosta, mutta sisältä hän oli nuori ja laiha ja pitkä ja sitkeä, kuten juoksuttaessaan leijonia Wamin alapuolisella tasangolla, ja pussit hänen silmiensä alla olivat pelkkää ulkokuorta*. (Ernest Hemmingway, Afrikan vihreät kunnaat. Suom. Tauno Tainio. Hki 1960.) Samoin postpositioattribuutin sisältävä rakenne *Jeesus "lihan mukaan"* on käsite, minkä jo lainausmerkit osoittavat. Sen sijaan lauseissa *Kysyin joltakulta neitoselta hänen lähellään — — ja katsoi jostakin kirjasta pöydällä* — — attribuutti palautuu *kirja on pöydällä* -tyyppiin. ilmaus *katsoi jostakin kirjasta pöydällä* on kuitenkin yhteydessä *katsoa*-verbiin liittyviin objekti- ja objektiadverbiaalirakenteisiin. Samaan ryhmään kuuluu varmasti kielellistä toimintaa ilmaiseva *kysyä*-verbiin liittyvä rakennekin.

Ryhmään olen sisällyttänyt myös lauseen, jonka objektiin liittyvä paikallissijamäärite sisältää kvasipredikaatin: *Sen turmelevat pullot, jotka pietteettömät ihmiset paaskaavat punaisena liekehtivään tantereeseen jalkojensa alla — —. Tanner*

(~ maa ~ pohja) jalkojen alla on kuvakielen käsitteitä. Tämä lause on lähellä edellä esitettyjä lauseita, joissa paikkaa osoittava olosijamäärite liittyy paikanmääritteeseen: *olin ajanut tieltä siihen, pienelle kuivalle aukiolle metsän keskellä; meidän pihaan joen tällä puolen ilmestyi metsästä tuntemattomia miehiä.*

Paikallissija-attribuutin lauseeseen sijoittumisen yhteydessä olen parissa kohdassa käyttänyt lausetyypin valaisemiseksi esimerkkiä, jossa attribuuttirakenne on subjektipersonana, nim. omistajanadessiivina lauseessa *Miehellä pöydän takana oli liikkumattomat kasvot* ja partisiippirakenteessa subjektiosana lauseessa — — *hiusneulat nutturassa tuntuivat painuvan niskassa nahan lävitse*. Partisiippirakenteen subjektiosana rakenne on myös lauseessa *Hän kuuli miehen takanaan rykäisevän ja sitten puhuvan* — — (Suosalmi HTTI, 11) ja agenttina lauseessa *Seuraukset ovat näkyvissä myöhemmin, ehkei näiden kahden tytön ansioista, vaan yleensä naisten tänä aikana* (Tapio A 2, 374). On huomattava, että rakenteet edustavat samoja peruslauseita kuin muutkin tässä kirjoituksessa esiintyneet tapaukset.

*Konkreettisen substantiivin paikallissija-attribuutti
suomen paikallissijajärjestelmässä*

Kuten edellä on käynyt ilmi, konkreettisen substantiivin ja paikallissija-attribuutin suhde voi olla kolmenlaatuinen: (1) Attribuutti ja pääsana muodostavat käsitteen, joko yleisen tai tietyissä yhteydessä tunnetun. (2) Attribuutti osoittaa pääsanana karakteristisen piirteen paikan suhteen (erosija kotipaikkaa, luonteenomaista olinpaikkaa, alkuperää tms.; tulosija kulku-, avautumis- tms. suuntaa; olosija, mistä osa pääsana on, tms. purkautumatonta suhdetta). (3) Attribuutti osoittaa pääsanana sijaintia; olennaista on, että substantiivin tarkoite voidaan erottaa attribuutin osoittamasta olinpaikasta. Kahden olosija-attribuuttirakenteen välinen muodollinen ero on se, että edellisessä pääsanalla on tavallaan paikallissijarektio, jälkimmäisessä ei. Viimeisen attribuuttityypin esiintymisellä on eniten rajoituksia.

Attribuuttien ryhmittymisestä näkyy, että kaikki kolme attri-

buuttityyppejä voivat esiintyä konkreettisen substantiivin yhteydessä, jos lauseessa ei ole muuta paikanmäärittettä ja jos pääsanana oleva konkreettinen substantiivi on lauseessa ns. nimittävä jäsen¹⁷ tai aisti-, tunne- yms. toimintaa tai osoittamista tai tarjoamista tai muuta tuloksia tuottamatonta toimintaa osoittavan verbin objekti. Olen- naista on, että verbi ei voi saada lausetta tai lausetta vastaavaa ra- kennetta, ts. neksusta, objektiksi.

Jos lause sisältää paikanmäärittteen tai pääsanana oleva konkreet- tinen substantiivi on lauseessa ns. luokitteleva jäsen tai sellaisen verbin objekti, joka voi saada objektiksi lauseen tai lausetta vastaa- van rakenteen tai muun neksuksen taikka ei muuten täytä edellä mainittuja edellytyksiä, paikallissija-attribuuttina on mahdollinen ainoastaan attribuuttityyppejä (1) ja (2) oleva attribuutti. Milloin attribuuttina ei ole tunnettu käsite, tyyppin (1) tulkitseminen tuottaa joskus vaikeuksia; saattaa riippua katsontakulmastakin, hahmottuuko paikallissijamäärite adnominaaliseksi vai ei.

Edellä esitetyn perusteella konkreettiseen substantiiviin liittyvä adnominaalinen paikallissijamäärite näyttää sijoittuvan lauseeseen seuraavien periaatteiden mukaan:

Kun paikallissijamäärite edeltää substantiivia, adnominaalisen määritteen osoittimena (attributoijana) toimii sijoitettavan lauseen predikaattia edustava partisiippi.

Kun paikallissijamäärite seuraa substantiivia, adnominaalisen määritteen latenttina osoittimena ovat ne syntaktiset säännöt, jotka hallitsevat edellä lueteltuja lauseenjäseniä: Normaalipainotteisessa lauseessa seuraa predikaattiverbi välittömästi nimittävää jäsentä (*Poika juoksee pihalla; Pihalla juoksee poika; Miehellä on leveät kasvot*), mutta edeltää luokittelevaa jäsentä (*Varpunen on lintu; Pihalla juoksee poika; Michellä on leveät kasvot*). Komplementin sisältävässä lauseessa komple- mentti seuraa nimittävää jäsentä ja predikaattia (*Poika juoksee pihalla*); paikallissijamäärite nimittävänä jäsenenä edeltää pre- dikaattia ja luokittelevaa jäsentä (*Pihalla juoksee poika*).

Jos paikallissijamäärite sijaitsee välittömästi nimittävän jäsenen

¹⁷ Esim. omistajanadessiivi on nimittävä jäsen, eksistentiaalilauseen subjekti on luonteeltaan luokitteleva.

jälkeen ennen predikaattia, se voi olla vain adjunktin (ellei lause ole poikkeavasti painotettu, esim. ns. inttamislause, mikä taas käy kontekstista ilmi). Ytimenmäärittteen normaali paikka on kuitenkin lauseen alussa tai predikaatin jälkeen (*Suomessa hän matkusti Tampereelle*, Siro, § 1.40; *Tapasin vanhan ystäväni Suomalaisella Klubilla*). Nimittävänä jäsenenä olevaa subjektia tai subjektin edustajaa välittömästi seuraava paikallissijamäärite on normaalipainotteisessa lauseessa attribuutti.

Luokittelevan jäsenen paikka taas on predikaatin jäljessä. Sama sijainti on myös ytimenmäärittteellä. Adnominaalisena paikallissijamäärittteenä on siis tässä asemassa mahdollinen joko tyyppiin (1) tai (2) kuuluva attribuutti, tyyppiin (3) adnominaalisuus on ilmaistava partisiippiattribuuttirakenteella.

Objektin suhteen paikallissijamääritettä hallitsevat periaatteessa samat säännöt kuin subjektin suhteen, se poikkeuksena, että objektia seuraava paikallissijamäärite voi olla myös subjektin määrite: Jos paikallissijamäärite sisältää kvasipredikaatin, tämä voi viitata joko subjektiin tai objektiin tai eräiden verbien yhteydessä molempiin. Jos paikallissijamäärite viittaa objektiin, sen sidos voi olla joko junktio tai neksus. Neksus on sidos silloin, kun kvasipredikaatti viittaa objektiin verbin välityksellä (*Äiti pitää pojan pihalla ~ päästää pojan pihalle*); erikoisryhmä tapauksia ovat edellä mainitut aistihavaintoa yms. osoittavat verbit, jotka saavat lauseen tai lausetta vastaavan rakenteen objektiksi (*Poika näki, että orava oli puussa ~ oravan olevan puussa ~ oravan puussa*).

Lukuun ottamatta attribuuttityypin (1) ja (2) mukaisia määritteitä objektia seuraava paikallissijamäärite voi siis olla adnominaalinen vain, jos se ei viittaa subjektiin ja jos predikaattina on sellainen verbi, joka ei edellytä paikallissijamääritettä. Tällaisia ovat eräät tietoista henkistä toimintaa, kuten katsomista, ajattelemista tai puhumista, osoittavat verbit. Useimmille näille verbeille on ominaista, että ne voivat saada rinnakkaismääritteeksi ns. objektiivisen adverbiaalisen tai sen tapaisen määrittteen, johon myös voi liittyä adnominaalinen paikallissijamäärite.

Kolmannen attribuuttityypin mukainen, siis pääsanansa olinpaikkaa osoittava attribuutti, ei esiinny muun paikanmäärittteen kanssa samassa lauseessa, ts. sitä ei voida sijoittaa 3 b) -tyyppiseen intran-

sitiivi- tai transitiivilauseeseen (*Kupissa / pöydän kulmalla oli kylmää kahvia* — **Kuppiin pöydän kulmalla kaadettiin kahvia* — vrt. myös **"lintu tuolla katolla ammuttiin alas"*, Hakulinen, Vir. 1954 s. 89).

Lähteet

- Haavikko LA = Paavo Haavikko, Lumeton aika. UPP.
 Holappa B = Pentti Holappa, Boman. UPP.
 Huovinen HA = Veikko Huovinen, Havukka-ahon ajattelija. 8. p. Helsinki 1956.
 Hyry N = Antti Hyry, Novellit. Helsinki 1968.
 Kaipainen M = Anu Kaipainen, Magdaleena ja maailman lapset. Porvoo 1969.
 Kannila H = Jorma Kannila, Höyheniä. Porvoo 1963.
 Kilpi RKP = Eeva Kilpi, Rakkauden ja kuoleman pöytä. Moraliteetteja. Porvoo 1967.
 Meri EA = Veijo Meri, Everstin autonkuljettaja. Helsinki 1966.
 Meri M = „ Manillaköysi sekä kahdeksan novellia sodasta ja sotilaselämästä. Keuruu 1962.
 Murtomäki K = Pauli Murtomäki, Kalle. Porvoo 1966.
 Pursiainen UT = Terho Pursiainen, Uusin testamentti. Helsinki 1969.
 Saarikoski OMLK = Pentti Saarikoski, Ovat muistojemme lehdet kuolleet. Helsinki 1964.
 Saarikoski EMM = Evankeliumi Matteuksen mukaan. Suom. Pentti Saarikoski. 3 p. Helsinki 1969.
 Suosalmi HTTI = Kerttu-Kaarina Suosalmi, Hyvin toimeentulevat ihmiset. Helsinki 1969.
 Suosalmi N = „ Neitsyt. Helsinki 1964.
 Syrjä LK = Jaakko Syrjä, Lumpeen kylässä. Porvoo 1955.
 Säisä VK = Eino Säisä, Viimeinen kesä. Helsinki 1967.
 Tapio A 2 = Marko Tapio, Arktinen hysteria 2. Sano todella rakastatko minua. Porvoo 1968.
 Tapio ELO = „ Enkeli lensi ohi. Porvoo 1963.
 Tapio KM = „ Kolmetoista mehiläistä. Porvoo 1964.
 UPP = Uuden proosan parhaita. Toim. Pekka Tarkka. Uusi laitos. Helsinki 1969.
 Waltari KPE = Mika Waltari, Komisario Palmun erehdys. 3 p. Keuruu 1959. (1 p. 1940.)
 Vartio HOL = Marja-Liisa Vartio, Hänen olivat linnut. Helsinki 1967.
 Äänet = Paavo Rintala, Sodan ja rauhan äänet. Keuruu 1967.

Kirjallisuutta

- Ahmavaara, Yrjö, Informaatio. Tapiola 1969.
- Airila, M., Suomenkielen lauseoppi. 10. p. Porvoo 1939. S. 14.
- Fillmore, Charles J., Lexical Entries for Verbs. Foundations of Language. Vol. 4. Dordrecht 1968.
- Hako, Matti, Hyväinkin parempaa suomea. 2. p. Helsinki 1963. S. 52—53.
- Hakulinen, Lauri, Lokaalirakenneattribuutista. Vir. 1954. S. 88—90.
- Jacobs, Roderick A. & Rosenbaum, Peter S., English Transformational Grammar. Blaisdell Publishing Company 1968.
- Jespersen, Otto, The Philosophy of Grammar. 9. p. George Allen & Unwin Ltd. 1963. (1 p. 1924.)
- Kettunen, Lauri, Hyvää vapaata suomea. 2. p. Jyväskylä 1959. S. 163—166.
- Koivusalo, Esko, Objektiin liittyvä olosijamääräite. Vir. 1968.
- Lindén, Eeva, Paikallissija-attribuutista. Vir. 1954. S. 288—293.
- „ Pukeutunut vai pukeissa. Vir. 1954. S. 83—87.
- Lyons, John, Introduction to Theoretical Linguistics. 2. p. Cambridge University Press 1969.
- Nieminen, Kaarlo, Huomioita suomen kielen sanaluokista. Vir. 1936. S. 271—273.
- Penttilä, Aarni, Suomen kielioppi. 2., tarkistettu p. Porvoo 1963.
- Pulkkinen, Paavo, Asiasuomen opas. 2. p. Helsinki 1965. S. 103—104.
- Saarimaa, E. A., Kielenopas. 2 p. Porvoo 1947.
- „ Kielenopas 7. p., tark. Paavo Pulkkinen. Porvoo 1967. S. 167—172.
- Setälä, E. N., Suomen kielen lauseoppi. 9. p. Helsinki 1919. S. 22.
- „ Suomen kielen lauseoppi. 15. p., tark. Matti Sadeniemi. Helsinki 1966. S. 35.
- Seuren, Pieter A. M., Operators and Nucleus. A Contribution to the Theory of Grammar. Cambridge University Press 1969.
- Siro, Paavo, Suomen kielen lauseoppi. Helsinki 1964. S. 131—132.
- Suomen kielen käsikirja. Toim. Osmo Ikola. Tapiola 1968. S. 287—288.

VALMA YLI-VAKKURI: *The local case attribute of the concrete noun in the Finnish local case system*

A construction in which a local case attribute is linked with a concrete noun has been rejected by language experts as an alien phenomenon, which, if adopted would shake the expression system of the language. The discussion which has nevertheless gone on year after year and observations about local case attribute linked with concrete nouns occurring in literature and which do not offend the Finnish ear justify us in supposing that the rules concerning correct usage do not in this case cover the actual use of language.

The material for this study was collected from the works of 18 Finnish writers of the fifties and sixties, including 22 novels and several random examples from periodicals. It is clear from the material that all the authors have used local case attribute constructions formed by concrete noun and local case or qualifying word (or postposition or preposition). The occurrence of such attribute constructions is, however, restricted. To begin with, the Finnish local case attribute construction does not have a complete paradigm and its occurrence is tied to the sentence type. Secondly each type of local case attribute construction depends on the sentence context in which the attribute can occur.

The relationship between the local case attribute and the principal word may be of three different types: 1. The attribute and the principal word form a concept either generally known, or known in a certain context e.g. *susi lam-masten vaatteissa* 'a wolf in sheep's clothing', *ystävä hädässä* 'a friend in need'. 2. The attribute shows the characteristic feature of the principal word: the distinction case attribute shows the place of belonging, the characteristic whereabouts, the origin etc., for example *pataljoonan pastori Karstulasta* 'the pastor of the battalion from Karstula', *se nainen kirjaston lukusalista* 'the lady from the reading room of the library'; the arrival case attribute shows the direction of travelling or the opening up of something, for example *tie sillalle* 'the road to the bridge', *polku pensaikon läpi* 'the path through the bushes', *eteisen ovi porraskäytävään* 'the door from the hall to the staircase'; the local case attribute shows where the noun which is the main word comes from, among other things an inseparable relationship. The noun which is the main word cannot be removed from the place indicated by the attribute. For example *aukio metsän keskellä* 'a clearing in the middle of the forest', *puitteet työväentalolla* 'the surroundings at the workers' institute'. 3. The attribute indicates the location of the main word, but what is essential is that the relationship shown between the main word and the attribute is temporary or that the noun which is the main word can at least be separated from the place indicated by the attribute — for example *kartano mäen päällä* 'the manor house on top of the hill', *mies pöydän takana* 'the man behind the table', *hämähäkin verkko muuratussa kellarin nurkkauksessa* 'the spider's web in the corner of the cellar'. The occurrence of the attribute construction of the third type is the most restricted; where this type is possible, two other constructions may be used. My material shows that all three attribute constructions can occur as follows: The main word is the subject of an intransitive sentence which contains 1) a predicative, for example *Kartano mäen päällä oli autio* 'The manor house on top of the hill was deserted'; 2) in addition to the noun, only predicate, for example — — *nainen pianon vieressä lauloi* 'the woman by the piano was singing'; 3) a predicative adverbial or a related qualifying word, for example, — — *lätäköet savikasojen vieressä olivat ohuessa riittees-sä* 'the puddles by the spoil heaps were just frozen'; *tyyny pään alla tuntui kostealta* 'the pillow under his head felt wet'; 4) an objective adverbial or related qualifying word, for example, *Nainen miehen vieressä katsoi sivuun* 'the woman next to the man looked away'; 5)

in a transitive sentence which does not contain an adverbial indicating place, for example, *Nainen toisella puolen käytävää pyyhkäisi silmiään, kun hän seurasi alttarilta palaavia*. 'A woman on the other side of the aisle wiped her eyes when she looked at those coming from the altar'. Or the main word is a subject-person in constructions, the corresponding main sentence of which is of the type of the foregoing sentences, for example, *Miehellä pöydän takana oli liikkumattomat kasvot* 'The man behind the table had an immobile face'; *Hän kuuli miehen takanaan rykäisevän ja sitten puhuvan* 'He heard the man behind him cough and then speak'; *Seuraukset ovat näkyvissä myöhemmin, ehkei näiden kahden tytön ansiosta, vaan yleensä naisten tänä aikana* 'The consequences will become clear later, not perhaps on account of these girls, but on account of women in general at this time' (here indeed the attribute is a temporal qualifier, but temporal qualifiers generally behave in a similar way to local qualifiers). Or the main word is an objective adverbial in an intransitive sentence, for example, *Palmu ei nyökännyt päätään, ei hievahtanutkaan, tuijotti vain hajamielisesti harmaaseen tuhkalieriön sikarinsa päässä* 'Palmu did not nod his head, did not stir; he just stared absently at the grey cylinder of ash at the end of his cigar', or as an object in a sentence where the predicate is a verb indicating sense, feeling or speech and where the object can only be nominal — not a sentence or a clause — for example, — — *en ole keksinyt tätä aamua, en katulamppua lasin takana, en kahvipurkkia ikkunalla* 'I didn't make this morning, nor the street lamps behind the glass, nor the coffee tin in the window'.

All the above sentences have as a common feature the fact that besides the local case attribute there is no indication of place. It is also interesting that the main word of the construction is the so-called appellative of the sentence or a certain kind of object or objective adverbial or suchlike qualifier of a verb indicating sensation, feeling or speech.

Only the first two types of attribute construction are possible if the sentence contains a local qualifier, for example, *Onko siinä nyt ulaani meidän uljaasta ratsuväestä? joku kysyi tahallisen leukavasti* 'Have we got here a uhlan from our noble cavalry? said someone, deliberately bragging'; *Eräs mies Kuopiosta kävi meillä* 'A man from Kuopio visited us'; *Toinen seikka vielä: olin ajanut tieltä siihen, pienelle kuivalle aukiolle metsän keskellä* 'Another thing: I had driven there from the road, to a small dry clearing in the middle of the forest'; or if the main word in the sentence of the attribute construction is a so-called classifier, for example, *Kasin Ullanhan sinä tunnet, se on se vaalea nainen kirjaston lukusalista* 'You know Ulla Kasi all right; she is the blonde woman from the reading room in the library' (the main word predicative; the existential subject of the first group of the former group also represents the classifier of the sentence); or if the main word in the sentence is a predicative adverbial, for example, *Komisario Palmu esiintyy lampaan*

suden turkissa 'The police inspector, Palmu, is a sheep in wolf's clothing'; or if the main word is the object of the sentence, in which the function of the object may be replaced by a sentence or a participle construction, for example, *Hän huomasi sen siitä, että hän kuvitellessaan puitteita työväentalolla halusi nimenomaan nähdä kaiken samanlaisena kuin silloin...* 'He noticed it from the fact that when he imagined the surroundings at the workers' institute he wanted, more than anything, to see everything the same as where...'; or an object in the sentence where there is a "functional" verb, for example, — — *bunkkerista, Hyllykukkulalta lähti juoksemaan venäläisiä katkaisemaan meidän tiemme sillalle* '— — from the bunker on the Hyllykukkula the Russians started running to intersect our advance on the bridge'.

Because concepts and other similar fixed word relationships are, with some exceptions (for example, the place of an inflexible attribute after a flexible main word places restrictions) comparable to a single word, those groups in which all three attribute construction types are possible are important for this study. On the basis of the observations made it seems that the local case attribute has a characteristic position in the Finnish local case system.